

Gepubliceerd op *Sovon.nl* (<https://www.sovon.nl>)

[Home](#) > Vragen en antwoorden over Merels en Usutu

[1]

29 augustus 2017

Vragen en antwoorden over Merels en Usutu

Voor het 3e opeenvolgende jaar, worden Merels in Nederland getroffen door het usutuvirus. Sinds eind juli 2018 is er een toename van het aantal meldingen van zieke en/of dode Merels bij DWHC en Sovon. De meldingen van zieke en dode Merels komen uit heel Nederland. Een overzicht van de meest gestelde vragen en antwoorden.

Laatste update: 24-08-2018

Wat is het Usutuvirus?

Het Usutuvirus is een virus waar vogels ziek van kunnen worden. Het virus wordt door muggen overgedragen en komt oorspronkelijk uit Afrika. Vermoedelijk is het virus via trekvogels naar Europa overgebracht, waar het in 2001 voor het eerst opdook in Oostenrijk. Vanuit daar verspreidde het zich over Europa. Het virus is vernoemd naar de Usutu-rivier in Swaziland.

Ik zie minder Merels in m'n tuin. Komt dit door het virus?

Het Usutuvirus maakt slachtoffers, maar aan het eind van de zomer laten Merels zich sowieso minder zien, omdat ze dan in de rui zijn. Merels gedragen zich dan opmerkelijk stiekem. Ook zijn er in de nazomer minder merels in de tuinen te zien, omdat er veel natuurlijk voedsel aanwezig is in de natuur.

In 2016 was er eveneens sprake van het virus. Het effect viel toen erg mee. [De terugval in de nazomer was niet sterker dan het jaar ervoor en de aantallen waren al snel weer op het oude niveau, zagen we onder andere op Tuintelling.nl.](#) [2] Met onderzoek en tellingen houden we een vinger hopen we meer inzicht te krijgen in achterliggende oorzaken.

Is het virus gevaarlijk voor mensen?

Het virus wordt door steekmuggen, voornamelijk uit het geslacht Culex, overgedragen. Het is zeer uitzonderlijk dat mensen besmet raken. Ondanks de grote uitbraken onder vogels, zijn in Europa van slechts enkele mensen bekend dat ze besmet waren met het usutuvirus. Het merendeel had een verzwakte afweer.

Waarom herken ik een Merel met het virus?

Bij een besmetting met het usutuvirus kunnen de volgende symptomen worden waargenomen: algehele malaise, sloomheid, 'bol' zitten, niet meer drinken, naar adem happen, spierzwakte (bijv. niet meer opvliegen/ alleen nog maar laag blijven en meteen weer gaan zitten), vleugels / kop laten hangen en evenwichtsstoornissen. Welke symptomen een vogel vertoont, hangt af van welk orgaan is aangetast (hart, hersenen, perifere zenuwen). Omdat dit beeld ook past bij andere ziekten, kan op basis van de ziekteverschijnselen geen uitspraak worden gedaan of de vogel besmet is met het usutuvirus of dat het om een andere ziekte gaat.

Duidt een rommelig verenkleed op een zieke merel?

Nee, niet per se. Merels ruien als het broedseizoen is afgelopen. In de periode half juli tot begin september zien ze er dan verrommeld uit en/of hebben een kalige kop. Een rommelig verenkleed betekent dus niet dat de merel ziek is. Wel zit een zieke merel zit vaak bol en met een opgeblazen verenkleed.

Kan een zieke merel weer beter worden?

Het is onbekend of een besmette merel met ziekteverschijnselen beter kan worden. Aan de hand van de informatie van melders, gaan de meeste merels binnen een paar dagen dood, maar er zijn ook meldingen van merels die 1 - 2 weken ziek zijn. Uit onderzoek bij geringde merels is wel bekend dat er ook besmette Merels zijn die later levend en ogenschijnlijk gezond zijn teruggevangen. Het is alleen onbekend of deze merels ziek zijn geworden, of dat ze voldoende weerstand tegen het virus hadden om niet echt ziek te worden.

Ik heb een dode Merel gevonden. Wat nu?

Het is belangrijk om een beeld te krijgen van hoeveel Merels doodgaan en waar. Om hier zicht op te krijgen vragen we iedereen om dode Merels te melden via www.sovon.nl/dodevogels [3] of het [meldingsformulier van DWHC](#) [4]. Alleen als er een specifieke aanleiding voor is, zullen we de dode Merel onderzoeken.

Wat doe ik met een dode Merel?

Mensen die een dode merel in hun tuin vinden, kunnen die begraven of in de gft-bak gooien. Pak de vogel daarbij wel op met wegwerphandschoenen of een plastic zakje, ook al is de kans op besmetting voor mensen klein. [Meer informatie over de algemene hygiëne-maatregelen voor het hanteren van dode en zieke vogels vind je op de website van DWHC](#) [5]. Er is geen aanleiding om extra maatregelen te nemen.

Daarnaast roepen we iedereen op om [dode vogels te melden](#) [6], zodat we een goed beeld krijgen van de omvang van de Usutu-uitbraak.

Waarom onderzoeken jullie niet elke dode Merel?

Niet alle Merels zijn doodgegaan aan het virus. Sommige zijn bijvoorbeeld tegen het raam gevlogen, of zijn gewoon overleden omdat ze oud waren. Het onderzoeken van vogels kost veel geld. Daarom gebeurt dit steekproefsgewijs of als er een specifieke aanleiding voor is. Echter, het is wel heel belangrijk om bij te houden hoeveel Merels er doodgaan en waar. [Dus graag doorgeven.](#) [6]

Wat betekent het Usutu-virus voor de populatie?

In Duitsland zijn door het virus in 2012 meer dan 300.000 vogels overleden. In sommige Duitse steden was de sterfte zo massaal dat de merels praktisch verdwenen waren uit de tuinen en parken. Sindsdien waart het virus nog steeds rond in Europa en de laatste jaren ook in Nordrhein-Westfalen, de Duitse deelstaat die aan Nederland grenst. Het was dus wachten tot het virus in Nederland zou opduiken.

In 2017 was de eerste introductie van het usutuvirus in Nederland. Bij een eerste introductie is de sterfte altijd hoog. Het is onbekend hoelang het duurt voordat de populatie voldoende weerstand heeft opgebouwd en de sterfte door dit virus zal afnemen. Het is niet te voorspellen hoelang het virus in Nederland in de vogelpopulatie aanwezig zal blijven en wat het effect op de vogelpopulatie zal zijn. Dit zal de komende jaren duidelijk moeten worden.

We volgen de aantallen nauwlettend via verschillende meetsystemen. Naast het doorgeven van dode vogels, is het ook belangrijk om bij te houden hoeveel levende Merels er rondvliegen. Via projecten als de [Jaarrond Tuintelling](#) [7] kun je meehelpen om de stand in kaart te brengen.

Het is nog moeilijk om aan te geven wat het effect op de merelpopulatie zal zijn. Het is onbekend hoelang het duurt voordat de populatie voldoende weerstand heeft opgebouwd en de sterfte door dit virus zal afnemen. In de tuinvogeltelling 2018 stond de merel op de 5e plaats, in 2016 en 2017 op de 3e plaats. Voorlopige cijfers van Sovon lieten zien dat in het voorjaar 2018 er in steden en dorpen ca. 15% minder merels zijn gesignaleerd ten opzichte van 2017.

Welke vogelsoorten worden door het virus getroffen?

- **Wilde vogelsoorten:** Sterfte door het Usutuvirus is beschreven bij een breed scala aan zangvogels in diverse landen. Er is voornamelijk grote sterfte beschreven bij merels en huismussen. [Mogelijk zijn ook Spreeuwen en Ijsvogels vatbaar](#) [8].
- **Gehouden vogels:** Bij gehouden vogels is sterfte beschreven bij uilen, waarbij met name de Laplanduilen doodgaan.

Waar komt het virus in Europa voor?

Het virus is oorspronkelijk afkomstig uit Zuid Afrika. De eerste uitbraak bij vogels in Europa was in 1996, in Italië, gevolgd door een uitbraak in 2001 in Oostenrijk. Daarna is het virus ook gevonden bij

vogels in Spanje, Kroatië, Hongarije, Zwitserland, Tsjechië, Duitsland en België. Het virus kan door vogels en/of muggen in nieuwe gebieden komen. Het Usutuvirus is voor het eerst in augustus 2016 aangetroffen in gezonde, levende Nederlandse vogels, waarvan al begin april 2016 monsters waren genomen. In september 2016 is het virus voor het eerst aangetoond in dode vogels. Deze vogels werden onderzocht nadat het aantal meldingen van merelsterfte sinds midden augustus bleek te zijn toegenomen.

Loopt mijn hond/kat die een dode merel heeft opgepakt/opgegeten gevaar?

Het usutuvirus is een vogelvirus. In Europese landen waar eerder veel vogels besmet waren met het Usutuvirus, bleken honden en katten niet ziek te worden. Dat duidt erop dat het Usutuvirus geen gevaar vormt voor honden of katten.

Hoe kan ik voorkomen dat gehouden vogels besmet raken?

De beste methode is te proberen de blootstelling aan mogelijk besmette muggen te verminderen.

- Vermijd de aanwezigheid van stilstaand water waar muggen hun eitjes in kunnen leggen.
- Gebruik muggennetten/klamboe's bij vogelkooien of huisvest de vogels binnen en voorzie ramen/deuren van horren.
- Een vaccinatie voor vogels is op dit moment niet beschikbaar.

Kan ik zieke gehouden vogels behandelen?

Er zijn geen specifieke medicijnen beschikbaar. De behandeling bestaat uit het bestrijden van de symptomen. Een vaccin is vooralsnog niet beschikbaar.

[Disclaimer](#) [Privacyverklaring](#) [Voorwaarden](#) [Colofon](#) [Sitemap](#)

Bron-URL: <https://www.sovon.nl/nl/actueel/nieuws/vragen-en-antwoorden-over-merels-en-usutu>

Links

- [1] <https://www.sovon.nl/nl/actueel/nieuws/vragen-en-antwoorden-over-merels-en-usutu>
- [2] <https://www.tuintelling.nl/data/result/soort/367/0/0/1/1>
- [3] <https://www.sovon.nl/nl/content/sterfte-vogels-en-andere-wilde-dieren>
- [4] <https://www.dwhc.nl/meldingsformulier/>
- [5] <https://www.dwhc.nl/vragen>
- [6] <https://www.sovon.nl/dodevogels>
- [7] <http://www.tuintelling.nl>
- [8] <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3289667/>